

מסורת הש"ס

א) נבמ"י איתא, חמימה לשמה; ב) כ"צ קט, נלקמן י: מנהדרין כח:; ג) נלקמן כא:; ד) ועירובין ט: סנהדרין פז:; ה) נלקמן פו:; ו) נבמ"י ליתא חייבת לא, ז) נבמ"י ליתא חייבת לא, ח) נב"א ליתא, ט) נלקמן יא, וסא איתא רבא, י) כדליתא בקדושין פה: ר"ש מדעקין, יא) גי' מגדל דוד כדמנא,

בוסף רש"י

במזויף מתורבו שהוא פסול. דלע"ג דאמר ר"א גט שאין עליו עדים כשה, דוקא אין עליו עדים כלל, אבל יש בו עדים פסולים פסול מדרבנן, דילמא קאמי לנימסריה באפייו ומסקנא עליהו (לקמן י:). דדוקא גט שאין בו עדים כשה, לדע"י מסירה קפיד רחמנא, ומיחו אס חתמו שקר או עדים פסולים בתוך הגט הרי הוא פסול (רשב"ם ב"ב קטג). דקד"ל הילכתא כוותיה בגיטין. דע"י מסירה כרמי ואפ"י פסולא דרבנן ליכא, אבל לא בטירות, דכתיב בתן ומתנו כספר וחמוס ירמיה (גכ) כספר המקנה (לקמן יח:).

בוסף תוספות

א. ומשמע דאפי' לכתחילה שרי. מוס' ה"א"ש. ב. [ד]משמע דהוה שרי לכתוב הכל לכתחילה אי לאו משום הני טעמי. מוס' ה"א"ש. ג. גי' מוס' ה"א"ש: 'וחתמו ונתנו לה'. ד. ולא יטעו במה שכתב הסופר שלא לשמה, ולא ידעו היאך כתבו הסופר. מוס' ה"א"ש. ה. עדים. מוס' ה"א"ש. ו. ליה במקום שמוצאין אותו כתוב. מוס' ה"א"ש. ז. אחר שימרתו עדי מסירה או יליכו במדינת הים. מוס' ה"א"ש. ח. כיון שיש כאן עירי כתוב. מוס' ה"א"ש. ט. לצאת ידי חששא זו. שטות קדמונים. י. דכי הויכ דפסול ר' אבדור במזויף מתורבו וחישי דלמא אתי למסור בפני עדי חתימה הכי נמי. מוס' ה"א"ש. יא. בשאר שטרות. רש"א. יב. ואפי' ממשעבדי נמי הוה מגבי ביה אי לאו משום דשטרא פרסאה לית ליה קלא וכו'. משמע דבשל ישראל כרוצא בו בעדי מסירה מגבין אף ממשעבדי, אלמא בהלכתא כוותיה אף בשטרות. ריטב"א לקמן פו: ד"ה אמר רי יודיה. ג. [ו]דברנו הגיע לידה בעדי מסירה. רש"א. ד. ולא קאמר שלא היא צריך לעדי מסירה בשעת נתינת הגט. מוס' ה"א"ש. ו. בשאין שוין לגמרי איירי, אלא. מוס' ה"א"ש. ז. אלא שהשליח אינו מכיר בשמותם של אבות. מוס' ה"א"ש. ז. וליא בעי עדי מסירה. מוס' ה"א"ש. י. בתוס' ה"א"ש כת: דאסר לה אכולי עולמא.

וכי סימא און מדאורייתא מסינן לה. להא דרב נחמן: אי הכי **אומר הים ר' מאיר דבר טורה מיבעי ליה**. למימר. דהוה ליה לרב נחמן דאמורא הוא לפרשא למילתא דלא תיפוק חורבא מיניה ולמימני הכי אומר היה ר' מאיר דבר טורה אפילו מאלא באשפיה וכו': ישי"ה **ה"ג וכי לא צעי רבי אלעזר חסימה היכא דליכא עדים כלל**. כלומר כי לא חתימי סהדי עליה כלל שפיר טפי מהשתא דחתימי עליה ושלא לשמה דהוה ליה מזוייף ממוכו: **במזוייף מסוכו**. שחתם עליו קרוב או פסול או שלא לשמה: **ומעיקרא אמאי לא מוקמינן לה כרזי יודיה**. דטרמינן ומהדרין וכי סימא כמה לישני לאוקמינה כר' מאיר או כר' אלעזר: **הילכתא כרזי אלעזר בגיטין**. זהא מילתא דכלא עדים חתומים כשר והכי **אומר אביי**. עיירות הללו שהוספו סמוכות לארץ ישראל הנך רקס וחגר דרבנן גמליאל והנך דרבי אליעזר הוי סמוכות טפי שאף מוצלעות הן בחמומה אלא שאינן מארץ ישראל דת"ק סבר רבן גמליאל לאוספי סמוכות ומודי במוצלעות ורבי אליעזר הוסיף את המוצלעות. והיכי דמי מוצלעות כגון עיירות שמנה הכתוב במזרחה של ארץ ישראל להיות לגבול כדכתיב (במדבר לד) והתאחיתם לכם לגבול קדמה מחצר עינן וגו' ומונה על הגבול עיירות רבות ומנה ולהלן חוצה לארץ ישראל ויש מהס שגולגות מחברותיהן לנד המזרח ארבע וחמש פרסאות ומסילה ההולכת מזו לזו הוא הגבול ועיירות העומדות חוץ למסילה לפנים מבליטת העיר הבולטת קרי לה מוצלעת בתוך החמוס ואפילו הכי אינה מארץ ישראל: **ההוא אסרה**. שצין כפר לודים ללוד: והוי. רחוק כמבי כוזי לפומבדיתא: **מאי לאו צהא קמיפלגי בו**. ודרבה ורבא תנאי היל: **לא שצינ**. דיש חירוס צנייהס: **מתרין לטעמיה**. מתרין לכולהו תנאי כוותיה: **ואסא רבי אליעזר למימר דמוצלעות נמי לא**. כלומר אף על גב דגמירי לא נפקי מכלל מדינת הים: **שלא מחלוק במדינת הים**. מאחר שגורו במדינת הים לא נתנו חלוק דדבר: והני

בתלוש אי אפשר לחתימתו שהתא במחוצר וי"ל דמשכחת לה שכתבו על אילן תלוש ואח"כ נטעו והשריש וחתמו: **דקיי"מא אן הלאה בר"א בגיטין**. משום דמיירי הכא בגיטין נקט גיטין אבל הלכה כמותו אף בשאר שטרות אע"ג דכל אמוראי דלקמן (דף פו:) סברי כר' אלעזר דוקא בגיטין קיימא לן כשמואל דדייני דפליג לקמן (סג) אדרב וקאמר אף בשאר שטרות ועוד צפ' זה צורר (סנהדרין דף כח:) גבי מתגתא דהוה חתימי עלה מרי גיסי קאמר רב יוסף זיל אקנייה צעדי מסירה כר' אלעזר ופריך ליה אביי והאמר ר' אבא מודה ר' אלעזר במזוייף מתוכו שהוא פסול משמע דרב יוסף ואביי דהוו בתראי סברי כר' אלעזר^[כ] וצפירקין נמי^[ט] אמר ר' אבא האי שטרא פרסאה דמסריה ניהליה באפי סהדי ישראל מגבינן ביה מבני חרי^[ב] ולפיכך צריך ליזהר שיהו עדי מסירה צשעת נתינת הגט דאינהו כרתי דאי ליכא שס עדי מסירה אינה מגורשת אע"ג דאיכא עדי חתימה ולא מהני עדי חתימה אלא שאס ימותו עדי מסירה או יליכו להס למדינת הים שתינשא ע"י עדי חתימה דמסתמא צהכשר נעשה^[ג] כדאמרין צהשולא (לקמן דף לו.) לא לריכא אלא לר' אלעזר דאמר עדי מסירה כרתי תקינו רבנן עדי חתימה דזימנין דמייתי סהדי אי נמי דאולי למדינת הים^[ד] וכן משמע צפ' בתרא (לקמן דף פו:) גבי שנים ששלחו שני גיטין ושמותיהן שוין [ונתמערבין] נתן שמהין לזו ושמהין לזו וקאמר בגמ' דלא כר' אלעזר משום דלא ידעי עדי מסירה צהי מנייהו מיגרשא אבל לר"מ ניחא וצריך לומר^[ה] דצמשולשין איירי^[ו] דצעי לר"מ שיהא מוכח מתוכו כדאמרין בריש כל הגט (לקמן דף דב:) גבי כתב לגרש את הגדולה ואי לר' אלעזר סגי צעדי חתימה אמאי לא אחיא כר' אלעזר דל עדי מסירה מהכא צעדי חתימה סגי אלא משמע דלעולם צעי ר' אלעזר עדי מסירה ועוד דרגיל ר"ת לומר דאפילו לר"מ צעי עדים צשעת נתינת הגט דאין דבר צבערעה פחות משנים וכן שטר מתנת קרקע או שטר מכר שהוא לקנין קרקע ואינו לריאה אין מועיל כלום לר' אלעזר אס ידוע שלא נתנו צפני עדים^[ז] מיהו יש לחלק דלענין ממוון דמהניא הודאת צעל דין כמאה עדים סגי צעדי חתימה צמקוס הודאת צעל דין^[ח] אבל צקידישין וגרושין לא מהניא הודאת צעל דין משום דמחייב לאחרים דצקידישין אסר לה אקרובים^[ט] וצגרושין אסר לה אכהן^[י]: **וְאִמָּר סבר אפי שאין עדים מצויין דקיימו והני נמי אא שביחי**. וטעמא דרבי אליעזר לא משום דקסבר דמוצלעות נמי לא שכימי אלא שלא מחלוק במדינת הים^[כ] כדמשמע צסמוך:

המביא גמ פרק ראשון גיטין

ד.

וחתמו ונתנו א"ה בשר. לכתחילה נמי כשר לחתום וליתן צצפרק כל הגט (לקמן דף פו:) וצהכותב (כמוצות דף פה.) מוכיח מדרב נחמן דהכא דלמיחוי כשיקרא לא חיישינ^א ועוד תנן צפרק כל הגט (לקמן דף פו.) הכותב טופסי גיטין צריך שיניח מקום האיש והאשה וקאמר בגמ' משום קטטה ור' מאיר היא או משום תקנת עגונות משמע צמאלו באשפיה דלא שייכי הני טעמי שרי אפילו לכתחילה^ב ומאן דמפרש נמי התם משום תקנת סופר ורבי אלעזר היא משמע דלר"מ אין צריך להניח כלום ושרי לכתוב הכל והא דלא קאמר הכא חתמו ונתנו ור^א אומר ר"ת משום דהוה משמע דלא סגי דלא צביד הכי וא"ת ומאי שגא דצעי לר"מ לכתחילה כתיבה צתלוש למאן דמוקי ממתנין דמחוצר כר' מאיר ושלא לשמה שרי אפילו לכתחילה ואומר ר"ת לגבי לשמה לא חיישינן אי מייתי גט לעדים שאינו כתוב לשמה שיחתמו גם הס שלא לשמה דכיון ידיעי דצריך לשמה לא אמו למיטעי^ג אבל צמחוצר אי כתב לה צמחוצר זימנין דמישתלי^ה ואין אצעזר במזוייף מתוכו. מימה לר"י מה ענין שלא לשמה למזוייף ממוכו שחתומים צו קרוצין או פסולים דהתם צדין מיפסיל משום דלמא אחי למיסמך עילוייהו להשיאה או להוציא ממוון על פיהס^ד אע"פ שהצבר אמת אין לעשות אלא צעדות כשר כדאמר צפ' ארבעה אחין (יצמות דף לא:) נינחיה גבי עדים זימנין דחזו צכתא ומסהדי ורחמנא אחר מפיהה ולא מפני כתבס אבל הכא שהעדים כשרים אלא שחתמו שלא לשמה מה תקלה יש צבך אס נסמוך עליהן^ה וליכא למימר דאי שרינן צחתמו שלא לשמה יצא להכשר זימנין דיחתמו תחלה ויכתבו גט על גבי חתימתן והתס ליכא עדות כלל דאס כן מטעס זה גס צשאר שטרות היה לנו להצריך חתימה לשמה^ו ויש לומר דמ"מ איכא למיגזר חתימה אטו כתיבה דאס אין עושין חתימה לשמה גזרינן פן לא יכתבו גס הכתיבה לשמה: **הא מני ר' יהודה היא**. אע"ג דצריש פ"צ (לקמן דף טו.) תנא קמא דר' יהודה מלריך צפני נכתב וצפני נחתם צהא סבר לה כר"י: **ע"ד שתהא כתיבתו וחתמתו בתלוש**. וא"ת ולמה ליה למינקט וחתימתו כיון שהיתה כתיבה

בתלוש אי אפשר לחתימתו שהתא במחוצר וי"ל דמשכחת לה שכתבו על אילן תלוש ואח"כ נטעו והשריש וחתמו: **דקיי"מא אן הלאה בר"א בגיטין**. משום דמיירי הכא בגיטין נקט גיטין אבל הלכה כמותו אף בשאר שטרות אע"ג דכל אמוראי דלקמן (דף פו:) סברי כר' אלעזר דוקא בגיטין קיימא לן כשמואל דדייני דפליג לקמן (סג) אדרב וקאמר אף בשאר שטרות ועוד צפ' זה צורר (סנהדרין דף כח:) גבי מתגתא דהוה חתימי עלה מרי גיסי קאמר רב יוסף זיל אקנייה צעדי מסירה כר' אלעזר ופריך ליה אביי והאמר ר' אבא מודה ר' אלעזר במזוייף מתוכו שהוא פסול משמע דרב יוסף ואביי דהוו בתראי סברי כר' אלעזר^[כ] וצפירקין נמי^[ט] אמר ר' אבא האי שטרא פרסאה דמסריה ניהליה באפי סהדי ישראל מגבינן ביה מבני חרי^[ב] ולפיכך צריך ליזהר שיהו עדי מסירה צשעת נתינת הגט דאינהו כרתי דאי ליכא שס עדי מסירה אינה מגורשת אע"ג דאיכא עדי חתימה ולא מהני עדי חתימה אלא שאס ימותו עדי מסירה או יליכו להס למדינת הים שתינשא ע"י עדי חתימה דמסתמא צהכשר נעשה^[ג] כדאמרין צהשולא (לקמן דף לו.) לא לריכא אלא לר' אלעזר דאמר עדי מסירה כרתי תקינו רבנן עדי חתימה דזימנין דמייתי סהדי אי נמי דאולי למדינת הים^[ד] וכן משמע צפ' בתרא (לקמן דף פו:) גבי שנים ששלחו שני גיטין ושמותיהן שוין [ונתמערבין] נתן שמהין לזו ושמהין לזו וקאמר בגמ' דלא כר' אלעזר משום דלא ידעי עדי מסירה צהי מנייהו מיגרשא אבל לר"מ ניחא וצריך לומר^[ה] דצמשולשין איירי^[ו] דצעי לר"מ שיהא מוכח מתוכו כדאמרין בריש כל הגט (לקמן דף דב:) גבי כתב לגרש את הגדולה ואי לר' אלעזר סגי צעדי חתימה אמאי לא אחיא כר' אלעזר דל עדי מסירה מהכא צעדי חתימה סגי אלא משמע דלעולם צעי ר' אלעזר עדי מסירה ועוד דרגיל ר"ת לומר דאפילו לר"מ צעי עדים צשעת נתינת הגט דאין דבר צבערעה פחות משנים וכן שטר מתנת קרקע או שטר מכר שהוא לקנין קרקע ואינו לריאה אין מועיל כלום לר' אלעזר אס ידוע שלא נתנו צפני עדים^[ז] מיהו יש לחלק דלענין ממוון דמהניא הודאת צעל דין כמאה עדים סגי צעדי חתימה צמקוס הודאת צעל דין^[ח] אבל צקידישין וגרושין לא מהניא הודאת צעל דין משום דמחייב לאחרים דצקידישין אסר לה אכהן^[י]: **וְאִמָּר סבר אפי שאין עדים מצויין דקיימו והני נמי אא שביחי**. וטעמא דרבי אליעזר לא משום דקסבר דמוצלעות נמי לא שכימי אלא שלא מחלוק במדינת הים^[כ] כדמשמע צסמוך:

תנן

עין משפט ונר מצוה

א מ"י פ"א מהל' גירושין הלכה י' (ופ"ד הלכה י') ופ"ג הל'ת ופ"ד מהל' עדות ה"יון סמג ע"ין ג טוש"ע אה"ע סימן קל סעיף ז [ח] וטוש"ע ח"מ סי' לא סעיף ג וסעיף ז:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה דקד"ל ובי' מיהו יש להחק. ע"י לקמן דף י ע"צ מד"ה ספסא צעלמא. וע' צהרל"ש כ"צ פרק גט פטוי סימן ז:

פסקי ר"ד

ר"ג אומר אף המביא מרקם ומן החגר רבי אליעזר אומר אפילו מכפר לודים ללוד: אמר אביי בעיירות הסמוכות לא"י ומובלעין בתחום א"י עסקין. פי' רקס וחגר הם עיירות הסמוכות לא"י אלא שעומדות (תוך [תוך] לגבול א"י וכפר לודים גם הוא מחוצה לארץ וסמוך לא"י אלא שהוא מובלע בתוך התחום שהגבול מתעקס ונכנס לתוך א"י ובאותה העסקמות יושב כפר לודים ולוד הוא יושב תוך הגבול בא"י ובהא פליגי דת"ק סבר דוקא ממדינת הים צריך שיאמר אבל הני כיון דסמוכין ומובלעין אינו ציל דשכיחי בהו דשכיחי שיירתא אלא למימרי סמוכין נמי כגון רקס וחגר לא שכיחי בהו שיירתא אבל מובלעין כגון מכפר לודים ללוד שכיחי בהו שיירתא. ור"א אומר אע"ג דשכיחי שיירתא צריך שיאמר שלא תחלוק במדינת הים פי' אחרי שגזרו במדינת הים לא נתנו חילוק בדבר: וחכ"א אינו צריך שיאמר וכו'. פי' אינו צריך לומר המביא מן הסמוכין ומן המובלעין דשכיחי שיירתא אלא המביא גט ממדינת הים לא"י והמוליך מא"י למדינת הים. ואתא לפרושי טעמא דת"ק (כגון) [דאמר] המביא גט ממדינת הים דה"ה המוליך מארץ ישראל למדינת הים דטעמא הוא מפני שאין עדים מצויין לקיימו ולא שנתא מוליך ממביא והמביא ממדינה למדינה במדינת הים צריך שיאמר דלא שכיחי שיירתא: